PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 428 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, sreda, 23. oktobra 1946 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Pozdravljen maršal Tito, komandant vojske osvoboditeljice slovenske zemlje ob Jadranu!

Živeli dragi gostje iz bratske Poljske!

Primorsko ljudstvo pozdravlja maršala Tita na svojih tleh

Voditelj jugoslovanskih narodov, njegovi visoki gostje iz bratske Poljske in jugoslovanski državniki so bili sinoči sprejeti v Postojni z nepopisnim navdušenjem

Njegov pozdrav in izpodbuda tržaškim demokratičnim množicam

Primorska je doživela danes svoj veliki dan, dan priznanja njene velike borbe za svobodo, za demokracijo. Maršal Tito je prvič stopil na njena tla.

Nihče na Primorskem ni pričakoval tako velikega dogodka in vendar je danes popoldne privrelo v Postojno ljudstvo s Pivke v množicah, ki jih Postojna še ni videla. Nepopisno je bilo navdušenje, ki ga je z njim sprejelo primorsko ljudstvo voditelja jugoslovanskih narodov in svojega lastnega voditelja, ki so z njegovim imenom na ustih padali junaki cela tri leta tudi na primorskih tleh.

Maršal Tito se je pripeljal v Postojno skupaj s svojimi visokimi poljskimi gosti, predsednikom poljskega Narodnega sveta Boleslavom Bierutom in maršalom Poljske Michaliom Rolo Zymlerskim, s predsednikom Prezidija jugoslovanske ljudske skupščine dr. Ivanom Ribarom, zveznimi ministri Aleksandrom Rankovičem, Milovanom Djilasom in Franom Frolom, s člani slovenske vlade, predsednikom Miho Marinkom, notranjim ministrom Borisom Kraigherjem, z načelnikom jugoslovanskega generalnega štaba generalnim poročnikom Koča Popovičem in ostalim spremstvom.

V Postojni so ga na Titovem trgu sprejeli zastopniki civilnih in vojaških oblasti v vzhodni Primorski z načelnikom Poverjeništva PNOO-ja Francetom Perovškom in namestnikom komandanta Vojne uprave Jugoslovanske armade generalmajorjem Vecom Holjevcem na čelu.

Po njihovih pozdravih, ki so vedno znova zamirali v silnem vriskanju nepregledne množice ljudstva, je prekipevalo v svojem navdušenju, je imel maršal Tito kratek govor, v katerem se je zahvalil za presrčni sprejem, se spomnil borbe Primorcev za svobodo in jim izrazil svoje polno priznanje.

Skozi pregoste špalirje v svojem

navdušenem vsklikanju neutrudne množice so se državniki z maršalom Titom in bratskimi gosti iz daljne slovanske Poljske odpeljali v postojnsko jamo. Visoki gostje so si ogledali naš kraški podzemski zaklad, nato pa jim je bila prirejena svečana večerja v jamskem hotelu.

Maršal Tito se je očetovsko zanimal za primorska vprašanja in se je razgovarjal tudi s predstavniki tržaških demokratičnih množic.

Ko je začel pogovor z njimi, je pokazal veliko zanimanje za borbo tržaškega delovnega ljudstva in za njegove življenjske razmere. Njegovo prvo vprašanje je bilo:

Kaj je v Trstu?

Borimo se za pravično stvar, mu je odgovoril predstavik naših antifašistov in demokratov iz Trsta, in tržaško ljudstvo to svojo pravično borbo dosledno in vztrajno nadaljuje. Tržaške antifašistične množice obžalujejo z vsem srcem, da jim v tej borbi ni v polni meri uspelo doseči, kar je bil njihov cilj in za kar se zavedajo, da je v naravnem in popolnem skladu s pravico. Njihov duh pa ne bo klonil, marveč se bodo z isto vztrajnostjo kakor doslej, borile dalje v neomajnem prepričanju, da mora nazadnje pravična stvar demokracije tudi zmagati.

Maršal Tito mu je pritrdil:

«Vaša stvar je res pravična. Zato vztrajajte v svoji borbi! Jugoslovanski narodi so vam ob strani. Zavedajte pa se, da je v največji meri od vas samih odvisna zmaga resnične demokracije in pravice, ki vam bo prinesla izpolnitev vaših zahtev in teženj!

Maršal Tito se je posebej zanimal za življenjske prilike tržaških delovnih množic.

Ob zaključku razgovora je še enkrat poudaril, da morajo Tržačani vztrajati v svoji pravični borbi, trdno in neomajno, kakor doslej. Nazadnje je njihovim predstavnikom izročil svoje pozdrave za vse delovno ljudstvo in za vse demokratično prebivalstvo Trsta.

O pozni večerni uri so maršal Tito, njegovi visoki gostje in njegovo spremstvo zapustili Postojno.

Ministrski predsednik Bierut maršal Tito in Kardelj v Ljubljani

Ljubljana, 22. Tanjug. — *Visoki gostje bratskega poljskega naroda pod vodstvom ministrskega predsednika Bieruta so davi prispeli v spremstvu maršala Tita in drugih ministrov jugoslovanske vlade v Ljubljano. Na postaji so jih pozdravili ministrski podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj, ministrski predsednik slovenske vlade Miha Marinko, predsednik SNOS-a Josip Vidmar, ministri slovenske vlade, predstavniki jugoslovanske vojske ter predstavniki javnega in kulturnega življenja ter ljudskih organizacij v Ljubljani.*

Predsednik Josip Vidmar je imel pozdravni nagovor, nato se je predsednik Bierut zahvalil. Ogromna množica ljudstva je pozdravila goste in maršala Tita, ko so zapustili postajo.

Po kratkem bivanju v Ljubljani bodo visoki gostje odpotovali z maršalom Titom in Edvardom Kardeljem na Bled.

PRED VOLITVAMI NA POLJSKEM

Borba demokratičnih sil proti reakciji

Napredne sile bodo šle na volitve z velikimi uspehi pri obnovi demokratične poljske države

Moskva, 22. Tass. — Glavno vprašanje, ki vzbuja sedaj pozornost vsega poljskega javnega mnenja, je borba demokratičnih sil proti reakciji. Parlament, ki bo izbran na prihodnjih volitvah, bo imel nalogo izdelati novo ustavo. Poljske demokratične sile bodo šle na volitve z velikimi uspehi pri obnovi demokratične poljske države.

Zemljiška reforma, ki je dokončno odpravila velika zemljiška posestva, in dala kmetom zemljo, je spremenila zadržanje podeželskega prebivalstva v prid demokraciji.

Podržavljenje velike in male industrije, transportov in bank je izločilo oblast monopoliziranega kapitala, in ne samo poljskega, temveč tudi inozemskega in je tako napravilo iz Poljske suvereno državo z gospodarskega stališča.

Reforme, ki tvorijo novo gospodarsko osnovo demokratične Poljske, so tako ustvarile ugodne pogoje za naglo obnovo industrije in poljedelstva. Na enajstem zasedanju «Krajove Rada Narodove» so odobrili triletni načrt za obnovo in razvoj poljskega gospodarstva.

Položaj na Poljskem sloni predvsem na takih dejstvih, kakor je osvoboditev Poljske po Rdeči armadi kakor tudi prijateljska politika sovjetske vlade in utrditev enotnosti poljskega ljudstva ter plodovito delo bloka štirih demokratičnih strank. Na referendum z dne 30. junija je 77% volivcev odobrilo demokratične reforme in zunanjo politiko vlade.

Mikolajčikova opozicijska stranka Poljske Stromictwo Ludowe nima nobenega programa in nobenih zaslug. Kmetje, ki so dobili zemljo prav gotovo ne bodo volili za novo zemljiško reformo, ki jo je predlagala ta stranka, in ki bi jim odvzela zemljo ter jo zopet izročila prejšnjim izkoriščevalcem.

Delavci, uradniki in tehniki, ki pripadajo industriji, transportom in bankam, ki so bili podržavljeni, ne bodo pristali na to, da se te zopet izročijo prejšnjim poljskim in tujim lastnikom in da bi se tako zopet uvedla na Poljskem oblast monopolističnega kapitala.

Ljudstvo je navelicano vojne in hoče miru, ki se mu v notranjosti države upirajo tolpe fašističnih teroristov. Delovanje PSL je popolnoma po godu poljski reakciji in njenim anglo-ameriškim prijateljem, nikakor pa ni v skladu z voljo večine poljskega ljudstva. Ponovni odstopi demokratičnih elementov iz PSL kakor n. pr. odcepitev organizacije Nowie Wyzwolenie pričajo o uspehih demokratičnega tabora v borbi za narodno enotnost in izolacijo reakcije.

Poljska socialistična stranka je predlagala ustanovitev volivnega bloka vseh političnih strank na Poljskem. Voditelji PSL so zavlačevali pogajanja v upanju, da bodo s pritiskom svojih zapadnih prijateljev ostvarili svoje namene. Tak poizkus pritiska na poljsko ljudstvo je n. pr. istočasna izročitev not Velike Britanije in Združenih držav Poljski, ki se nista omejili samo na obrambo šovinističnega delovanja Mikolajčikove stranke, pač pa zahtevali za to stranko naravnost posebna jamstva.

Poljsko javno mnenje je bilo globoko užaljeno zaradi Byrnesovega govora v Stuttgartu, ko je zopet sprožil vprašanje zapadnih poljskih meja, pri čemer so se britanski uradni krogi naglo pridružili. To zadržanje Velike Britanije in Združenih držav ima poljski tisk in poljsko javno mnenje za napad na neodvisnost poljske države.

Predstavniki štirih političnih strank so razveljavili predlog o bloku, pri čemer je odgovornost za razkroj tega volivnega bloka šestih strank padla na PSL. Ponovno so proglasili odločno voljo po ustvaritvi enotnega bloka za parlamentarne volitve.

Sedaj je pred poljsko demokracijo, ki je uspešno prestala borbo proti reakciji za časa referenduma, naloga nadaljnje združitve večine poljskega naroda, da doseže zmago pri volitvah v parlament, da za vselej porazi reakcijo in doseže politično uravnovešenje, ki bo omogočilo pospešitev raznih obdobij kulturnega, političnega in gospodarskega preporoda Poljske.

Zborovanje mednarodne ženske zveze

Skrb bolgarskih žena za jugoslovanske otroke

Moskva, 22. - Tass — Izvršni odbor mednarodne demokratične ženske zveze je v Moskvi zaključil svoje zasedanje. Na kongresu so sprejeli številne resolucije, s katerimi pozivajo ženske organizacije vsega sveta, naj vplivajo na svoje vlade, da začnejo odločno politiko za likvidacijo fašizma in jamstvo demokratične svobode. Pozivajo jih tudi, naj razkrinkajo spletke reakcije in naj se borijo proti vojnim hujskačem.

Odbor je tudi kritiziral grško nefašistično vlado, ki preganja tudi ženske antifašistične organizacije. Odbor je končno protestiral, ko so angleške, avstralske in ameriške oblasti odklonile potni list predstavnicam Ženske zveze za udeležbo na mednarodnih kongresih.

Predstavnica ljudske zveze bolgarskih žena na drugem zasedanju mednarodne demokratične ženske zveze Teodora Okdova je v razgovoru s Tassovim dopisnikom izjavila, da so bolgarske žene mnogo doprinesle v osvobodilni vojni in da so pri tem pokazale veliko junaštvo. Po 9. septembru 1944. se je začelo za bolgarske žene novo življenje. Dejala je dalje, da ima ženska zveza 3300 odsekov, ki štejejo nad 250 tisoč članic. V Bolgariji žene danes delujejo na vseh področjih in prispevajo mnogo h gospodarski obnovi domovine. Govorila je nato o skrbi, ki jo posvečajo ženske otrokom, za katere so zbrale 2 milijona levov; od teh so uporabile milijon levov za pomoč jugoslovanskim otrokom.

Bolgarske žene so stopile v tesne prijateljske stike z ženami slovanskih držav, Sovjetske zveze in z demokratičnimi ženami vsega sveta v skupni borbi za mir.

Jugoslaviji so zgradili prvi avtomobil

Beograd, 21. Tanjug. — Tovarna motorjev Rakovici blizu Beograda je včeraj izdelala svoj prvi avtomobil, ki je zgrajen v Jugoslaviji. To je hitri tritonski tovorni avto. S tem je postavljen temelj za razvoj avtomobilske industrije v Jugoslaviji.

Priseljevanje Čehov in Slovakov iz tujine

Praga, 19. — Češkoslovaška republika izvaja načrtno priseljevanje Čehov in Slovakov iz tujine. V preteklem leto se je vrnilo že pre-

cej Čehov in Slovakov v svojo staro domovino. V večjih skupinah prihajajo Čehi iz Volinje v Sovjetski zvezi, dalje iz Nemcije, Avstrije, Poljske, Jugoslavije, Francije in Belgije, v manjših skupinah pa iz vseh drugih držav.

Ti priseljenci so za gospodarsko življenje nove Češkoslovaške zelo važen činitelj, ker je velika večina teh zmožna najrazličnejših del. Temu priseljevanju pripisujejo veliko važnost.

Ameriški rudarji zahtevajo povišanje mezd

Washington, 22. — Predsednik sindikatov rudarjev John Lewis je zahteval v imenu 400 tisoč rudarjev novo povišanje plač in spremembo določb delavske pogodbe. V pismu, ki ga je poslal notranjemu ministru, obtožuje vlado, ki je bila zaplenila rudnike ob priliki pogajanj med stavkujočimi in industrijci, da se ni držala dogovora, ki je bil podpisan meseca maja s sindikati. Lewis zahteva, naj 1. novembra obnovijo pogajanja.

Krvava laž

San Francisko, 22. - Tass — Pod pokroviteljstvom «Odbora za mir» in «Odbora za demokratično politiko na Daljnem vzhodu» je preko 500 delegatov, ki predstavljajo sindikalne organizacije in skupine vojnih povratnikov iz vseh delov Združenih držav, zborovalo 3 dni o vprašanjih Daljnega vzhoda.

Kalifornijski demokratični poslanec Patterson je zahteval umik ameriške mornarice s Kitajske. Dejal je, da je bil Byrnes obljubil, da bodo ameriške mornarje odpoklicali, čim bodo Japonci razoroženi; zdi se, da sedaj ne nameravajo držati obljube.

Patterson je dalje dejal, da ameriško ljudstvo ne bo dovolilo Byrnesu, Vandenbergu in Connallyju, da bi nadaljevali svojo politiko. General Charlson, ki se ni mogel udeležiti zborovanja, je poslal brzojavko, s katere obsoja spletke vojnih hujskačev.

Demokratični predstavnik Delacy je obtožil ameriško politiko, ki podpira Čankkajška. Amerika nastopa z današnjo politiko proti interesom kitajskega ljudstva in dela na tem, da bi uvedla na Kitajskem kolonialni sistem. Roosevelt, Hull in Wilkie so zatrjevali, da je bil namen zadnje vojne uničiti sleherni imperializem, danes pa so na Kitajskem, v Indoneziji, na Filipinah te besede postale krvava laž.

9 smrtnih obsodb v Grčiji

Vojaki, ki se niso hoteli boriti proti partizanom

Atene, 22. — Vojaško sodišče v Larisi je pri razpravi proti 92 vojakom, ki so jih obtožili zaradi sodelovanja s partizani, izreklo 9 smrtnih obsodb, 17 obsodb na dosmrtno ječo in 66 drugih obsodb.

Tsuderos je ob izvolitvi za predsednika napredne demokratične stranke (bivša Kafandarisova stranka) obrazložil sledeči program: 1. enaki odnošaji do vseh štirih velikih; 2. zaupanje v demokracijo; 3. odprava anarhije in vzpostavitev enakopravnosti državljanov; 4. zmerna gospodarska in socialna politika; 5. zaščita dela in vzpostavitev sindikalnih svobočin; 6. obnova in pospešenje proizvodnje; 7. podržavljenje podjetij splošne koristi.

Po grškem vzorcu

New York, 22. Tass. — Španski tednik «Liberacion», ki izhaja v New Yorku, obsoja reakcionarno delovanje bivšega poslanika španske republike Salvadorja Madariaga, ki se je pred kratkim vrnil iz Londona z ameriškim letalom. List piše, da je Madariaga prišel v Ameriko, da bi se z nekaterimi defetisti španske republike pogajal za uvedbo posebnega režima v Španiji po vzorcu onega, ki ga je Velika Britanija pomagala postaviti v Grčiji pod zaščito ameriške mornarice.

List poroča, da se je Madariaga pred kratkim seznanil z britanskim Inteligence Service in da je v Ženevi izdal špansko republiko, ko je deloval kot britanski agent in sabotiral stališče španske vlade.

List poziva podpornike španske republike na zapadu, naj jo ščitijo pred delovanjem Madariage, ki služi samo imperialističnim interesom in politiki izboljšanja odnošajev s Francom.

Danes se prične zasedanje glavne skupščine Združenih narodov

New Yor, 22. — Jutri se prične v New Yorku zasedanje glavne skupščine Združenih narodov.

Tri osebnosti bodo govorile ob otvoritvi. Prvi bo newyorški župan, ki bo izrekel skupščini dobrodošlico. Nato bo predsednik skupščine, belgijski zunanji minister Paul Spaak uradno otvoril zasedanje ter predstavil predsednika Trumana, ki bo imel slavnostni govor.

Po tej seji bo vse pripravljeno za pričetek prvega obdobja zasedanja, ki se bo pričelo v četrtek. Prvih pet dni bodo na plenarnih sejah sprejeli dnevni red in komisije bodo porazdelile 53 vprašanj, ki so vpisane na dnevnem redu.

Dve drugi komisiji in razne podkomisije, ki bodo imele vsaj 100 sej, bodo preučevale gospodarsko-socialna vprašanja, ki jih je predložil skupščini gospodarsko socialni svet. Sem spadajo vprašanja mednarodne prehrane, obnova porušenih dežel, mednarodna ustanova za begunce itd. Razpravljali bodo tudi o sprejemu novih članov med ZN, o izvolitvi treh nestalnih članov Varnostnega sveta in šest drugih članov socialnega sveta.

Ne glede na upravna, finančna in juridična vprašanja, je verjetno, da bodo med zasedanji sprožili tudi špansko vprašanje.

To so glavni obrisi nalog, s katerimi se bodo morali baviti predstavniki 51 držav.

Bevinov zunanjepolitični govor v spodnji zbornici

London, 22. — Britanski zunanji minister Bevin je danes otvoril zunanjepolitično diskusijo v spodnji zbornici z govorom, ki je trajal pol drugo uro. Bevin je podal pregled britanske zunanje politike in očividno govoril pod vtisom številnih obtožb, ki so se proti njemu nakopičile z vseh strani. Tudi poslanci sami so večkrat dajali duška svojemu nezadovoljstvu, ko so prekinili njegov govor z medklici, zlasti v vprašanju Grčije.

Bevin je najprej pokazal veliko skrb za neodvisnost Turčije, ko se je izrekel proti sovjetskemu predlogu o ureditvi vprašanja Dardanel.

«Če bi sprejeli predlog SZ, ki je celinska država, bi to pomenilo odvzem jamstva turške suverenosti. Britanska vlada želi obdržati mednarodni značaj teh morskih ožin.»

Pri tem se je seveda Bevin spomnil očitkov, da Velika Britanija drugim odreka pravice do ožin, medtem ko trdno tišči v svojih rokah Suez. Dejal je: «V tej zvezi želim opomniti zbornico, da je Sueški prekop odprt plovbi vsega sveta na temelju enakosti in da hočemo ta statut obdržati.» Ni pa povedal, kdo ima nadzorstvo nad Suezom v svojih rokah.

Nadaljeval je: «Mi imamo tudi druge interese na tem področju. Spomniti je treba, da je to področje življenjskega pomena za svetovni mir.» Prisotnost britanskih čet v teh krajih opravičuje Bevin tako-le: «Države tega področja nas prosijo za pomoč pri njihovem razvoju na Srednjem vzhodu. Bistvo britanske politike je, da spoštuje, podpira in razvija neodvisnost teh držav.»

Tedaj se je spomnil borbe egiptske vlade za neodvisnost in tozadevnih pogajanj. Dejal je: «Da pa ni prišlo še do zaključka pogajanj, so krive notranjo-politične težave v Egiptu.»

Bevin je izrazil upanje, da bo prišlo v Indoneziji do sporazuma. «Naše čete, je izjavil, bodo zapustile Indonezijo 30. novembra (ploskanje!)». Pristavil pa je: «Upam, da bodo do tega roka dosegli sporazum.»

«Za Grčijo smo storili vse, kar je bilo v naši moči. Ne bomo je zapustili spričo velikega prijateljstva, ki je vladalo med obema državama. Zunanja vmešavanja v grške zadeve morajo prenehati.» Tedaj so se pojavili v zbornici klici: «Pustite jo samo!» in Bevin se je opravičeval: «Niti jaz niti moja vlada se ne vmešavamo.» Nato je izjavil, da bodo britanske čete odpoklicali iz Grčije čimprej, ko bo to mogoče.

Bevin, ki je svoje dni predlagal tajnost razpravljanj na mirovni konferenci, je dejal: «Nekateri so skušali izkoristiti konferenco kot govorniški oder za propagandistične govore.»

Glede Trsta je izjavil: «Zelo bomo zadovoljni, ko bomo lahko odpoklicali naše čete iz te dežele.» Pristavil pa je, da je vedno pripravljen dati britanske čete začasno na razpolago varnostnemu svetu, dokler dokončno ne uredijo tržaške uprave. Izrazil je upanje, da Jugoslavija ne bo ponovila napake s Trstom, kot jo je Italija napravila na Reki po prvi svetovni vojni.

Izrekel se je za internacionalizacijo Donave, da se prepreči «večje obubožanje podonavskih narodov.»

O potsdamskem sporazumu je Bevin dejal, da je bil sklenjen proti koristim Velike Britanije, da se ga pa Velika Britanija ne bo držala, če ga ne bodo tudi drugi izvajali. Iz tega sklepajo, da bo Velika Britanija skušala po svoje urediti svojo zasedbeno cono. Bevin se ni izrekel za popolno demontiranje nemške industrije. Prišel je navzkriž tudi s francosko tezo glede ureditve Porurja in Porenja.

Svoj govor je zaključil: «Moramo se obnašati kot pametni ljudje, ne pa kot nacisti!» (ploskanje).

Čast, komur čast

List, kot jih je malo, je nedvomno «Glas zaveznikov». Na videz objektiven in nepristranski, da mu ni para. Toda ta objektivnost ima svoja posebna očala; močno pobarvana, rafinirano sicer, zato pa nič manj pobarvana. In ta barva je taka, da kaj malo pristoja zavezniškemu imenu, še manj pa resnično zavezniškemu duhu.

Če torej prebiramo ta «zavezniški» list, se nam nehote vsiljuje spoznanje, da malone iz vsake vrste sika težko zatajevani bes (in včasih je to narejeno zatajevanje kar šolarsko slabo) proti naprednim državam vzhodne Evrope in Balkana, v prvi vrsti proti Jugoslaviji, pa tudi proti Sovjetski zvezi (zakaj ne rajši Sovjetiji, kot so svojčas pisali «nekateri» listi?).

«Ameriška zaskrbljenost zaradi bolgarskih volitev» (spet ta vseosrečujoča skrb Amerike, dežele tradicionalne svobode za vse — tudi za črnce, vsekakor), «Preganjanje poljske kmetske stranke» (saj to zveni skoraj podobno kot poročila iz Grčije, Indonezije ali pa celo s Cipra, kjer veljajo politične in sindikalne svoboščine čisto posebne, britanske vrste), «Odprto pismo ‚Timesu' zaradi Stepinca» (kako ganljiva skrb za dvoje mazljenih rok, ko se ob ustaških pokoljih stotisočev Srbov na Hrvatskem ni zganil nihče, niti Vatikan niti kardinal Griffin niti kdo drugi, ki jih «Glas zaveznikov» tako neumorno citira — toda Stepinac je škof in ustaši so klali samo kmete...) — in vse to pod dvokolonskimi, plakaterskimi naslovi; pa še koncentracijska taborišča v Jugoslaviji (stvar, ki sumljivo zaudarja po katynski aferi, ki so jo rade volje izrabljali v svoje namene tudi švicarski katoliški listi, kot oni iz Curiha, ki ga navaja «zavezniški» list kot verodostojen vir, po vsej priliki vreden kake «Vita nuova»).

In da se ne ustavi preganjanje pri Stepincu, je zdaj na vrsti pravoslavna cerkev — vir za to pa nič več in nič manj kot «Borba», beograjska «Borba». «Beograjsko komunistično glasilo» namreč «omenja primer nekega duhovnika Dubca (ne Dubaka, prosim, kot piše «Glas zaveznikov»), ki je prišel v Ameriko in ki ga je jugoslovanska komisija proglasila za vojnega zločinca in izdajalca»... ker je odšel v Ameriko, bi sodil preprost bralec. Pa je drugače: Dubac je bil pred vojno aktiven član fašističnega gibanja «Zbor», med vojno pa glavni urednik lista, ki ga je izdajal nemški propagandni urad v Črni gori (tega «Glas zaveznikov» ne pove — zakaj, kar dobro slutimo). Toda ni važno, da je Dubac črne vesti pobegnil leta 1944. na Dunaj in kasneje celo v Berlin — važno je, da je pošten emigrant, ker se je očistil v sveti reki ameriške demokracije. Še važneje je seveda, da se bo začelo preganjanje pravoslavne cerkve v Jugoslaviji.

Po drugi strani pa «Glas zaveznikov» nikakor ne more zatajiti svojih simpatij do vsakega imperialističnega zatiranja svobodne volje narodov pod materinskim pokroviteljstvom Britanije ali Amerike. Berite samo ganljivo, v stilu osnovnošolskih čitank iz preteklega stoletja izmodrovano poročilo o vrlih grških orožnikih, ki so «streljajoč med petjem kraljevske himne» po dvournem boju in petju hrabro odbili napad «upornikov».

To so cvetke iz ene same številke. Klobuk dol pred takim listom!

OB OTVORITVI ZASEDANJA ZN

Komaj je padel zastor na pariški konferenci, že se dviga drugi v New Yorku, kjer se bo začelo plenarno zasedanje organizacije Združenih narodov. Presledek je tako kratek, da ni dejanski razvoj svetovnega političnega položaja prinesel nobenih novih okolnosti, ki bi bile povod, da bi mogli upati na prijaznejše ozračje, kakor je vladalo v Parizu. Pariške konferenca nam kaže, da nobeno tehtno dokazovanje, nobeni stvarni podatki in nobena neizpodbitna resnica ni mogla spremeniti stališča, ki ga je bil narekoval anglo-ameriški politični in gospodarski imperializem. Z brezčutnim glasovalnim strojem so znali uveljaviti svoje stališče proti interesom tiste skupine držav, ki je nosila glavni del vojnega bremena. S tem glasovalnim postopkom je anglo-ameriški blok povzročil več škode kakor koristi za ustvaritev trajnega miru. Tak način preglasovanja in izraz demokracije, temveč samo navidezno, v demokratično obliko pretvorjeno diktatorsko vsiljevanje lastne volje drugim državam.

Težko ozračje na pariški konferenci je uspeh dolgotrajne propagande, ki so jo vodili glavni časopisni trusti v Združenih državah proti Sovjetski zvezi in mladim ljudskim demokracijam vzhodne Evrope. V Združenih državah hočejo umetno ustvariti vojno psihozo z ugotavljanjem njene neizbežnosti, ozroma potrebe preventivne vojne proti Sovjetski zvezi in njenim zaveznicam. Zaradi tega je danes ozračje, ki vlada v Združenih državah, še težje kakor ono na pariški konferenci.

Medtem ko zastruplja tisk razmerje med zavezniki, kliče Byrnes v svojem zadnjem govoru na pomoč boga. V Londonu se je pa vršila v nedeljo slavnostna služba božja v westminstrski stolnici ob navzočnosti britanskega kralja in kraljice, kjer so prosili boga za mir in božjo pomoč, zato da bi bilo zasedanje Združenih narodov uspešno in da bi pripomoglo k utrditvi miru.

Klicanje boga na pomoč je pravo svetohlinstvo, saj hočejo s tem odvrniti pozornost anglo-ameriškega ljudstva od glavnih in resničnih vzrokov, ki ogrožajo mir na svetu. Sami sklepi pariške konference so taki, da ustvarjajo nove povode za trenja med narodi. Ustvaritev kolonialnega ozemlja mesta Trst, vmešavanje zapadnih velesil v zadeve plovbe na Donavi, nepravično stališče nasproti Albaniji, sebično stališče v pogledu petrolejskih vrelcev v Rumuniji, spremljanje Sredozemskega morja v anglo-ameriško jezero itd. so bili rezultati pariške konference, ki niso mogli izboljšati odnošajev med vzhodom in zapadom. S temi sklepi so še povečali število spornih točk. Pariška konferenca meče težke sence na newyorško zasedanje Združenih narodov.

Delo organizacije Združenih narodov sloni na sporazumu med velesilami in brez tega bi bilo vse delo te organizacije jalovo, kakor je bilo delo Društva narodov. Če bodo v New Yorku nadaljevali z načinom preglasovanja, potem tudi ta organizacija ne bo rešila svoje naloge. Če hočejo olajšati sedanji položaj na svetu, potem je naloga sedanjega zasedanja ta, da uredi razmere tam, kjer so najbolj nevzdržne in neupravičljive. Rešiti bi morali vprašanje britanske zasedbe zavezniške države Grčije, kjer vzdržujejo s pomočjo britanskih bajonetov protiljudski režim, ki ga odklanja večina naroda, in ameriško zasedbo Kitajske, kjer ameriška vojska sodeluje v borbi proti progresivnim silam s tem, da dejansko podpira reakcionarne sile Kuomintanga. Navedli bi lahko še druge primere kakor Indonezijo, Irak itd.

Potrebno bi bilo, da uredijo predvsem tista sporna vprašanja, ki povzročajo trenja med velesilami, ker samo, če se bodo ta trenja odstranila, bo mogoče izgraditi osnove za uspešno sodelovanje med narodi in ustvariti jamstva za ostvaritev sklepov skupne svetovne organizacije.

Generalisimus Stalin prvoboritelj za pravice ljudstva, je pred kratkim izjavil, da veruje v sodelovanje med narodi in da ne vidi vzrokov in nevarnosti nove vojne. S tem je jasno pokazal voljo Sovjetske zveze za sodelovanje z ostalimi državami sveta. Vprašanje je, če taka volja prevladuje v Združenih državah in Britaniji. Beseda Wallace-a potrjuje našo domnevo, da prihajajo v Združenih državah na površje vedno bolj osebe, ki zastopajo reakcionarno imperialistično stališče. Sedaj čutimo tem bolj izgubo, ki jo je svet imel s smrtjo velikega državnika Roosevelta, ko vidimo, da so mu nasledniki ljudje, ki ne razumejo njegovega duha. Velikemu poborniku nove svetovne organizacije Združenih narodov in sodelovanja med narodi ter ustvaritelju «New Deala» so sledili ljudje iz kramarske dolarske interesne skupine, ki so postopoma izključili z vodilnih mest vse glavne Rooseveltove sodelavce.

Med zasedanjem Združenih narodov se bodo vršile tudi seje zunanjih ministrov štirih velesil za dokončno sklepanje o mirovnih pogodbah, katerim so položili temelje v Parizu. Upamo, da bodo spremenili sklepe, ki niso v skladu z interesi zavezniških držav, ki so neposredno zainteresirane na teh mirovnih pogodbah, in s tem tudi olajšali ozračje na zasedanju Združenih narodov.

Vsi ti narodi, ki so bili napadeni v tej vojni, in ki so doživeli strahote, uničenje in opustošenje zaradi vojne vihre, želijo, da bi to zasedanje razčistilo položaj in da bi jim uspelo razpršiti temne oblake, ki se dvigajo na obzorju. Verujemo v to, da bo končno vendarle duh obvladal susovo silo imperializmov in da bo zmagalo načelo sodelovanja med narodi v korist in napredek ljudstva.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Lik našega učitelja

Ko govoriš z našimi ljudmi o šolstvu in učiteljstvu, čuješ vsepovsod imena učiteljev, ki so poučevali po naših vaseh pred 18 ali 20 leti. Povsod izražajo željo, da bi se vrnil njih nekdanji učitelj. V nekaterih primerih se je zgodilo, da se je učiteljica res tudi vrnila na svoje staro službeno mesto. Prišla je, kot bi prišla domov. Ljudje so jo sprejeli z navdušenjem in ljubeznijo. «Učila ste mene, pa učite še moje otroke.» Koliko toplote, koliko zaupanja je v teh besedah. Kako je mogla ostati po 20 letih taka povezanost med narodom in učiteljem, medtem ko se ljudje le trpko in neradi spominjajo učiteljev iz polpretekle dobe? Gotovo je glavni vzrok za take vezi ta, da je bilo naše učiteljstvo vedno tesno povezano z narodom, da je živelo stalno med njim in da ni imelo svojega poslanstva za končano, ko je odzvonil šolski zvonec. Nekoč je bil naš učitelj središče vsega kulturnega in gospodarskega dela v vasi. Bil je duša prosvetnega društva, režiser ali pevovodja, bil je zadružnik. Mnogo učiteljio je odločilno vplivalo na izobrazbo gospodinj in premarsikateri šolski vrt je bil zgled vsem vrtnarjem in sadjarjem. Ob taki tradiciji, ki se je ohranila v živem spominu našega naroda, je naravno, da je ljudstvo pričakovalo, da dobi zopet učiteljstvo, ki se bo vključilo v vaško življenje, in odločilno poseglo v obnovo kulturnega razvoja. Saj so naši otroci potrebni še dodatnega pouka, šoli odrasla generacija je po krivdi faistične šole napol nepismena in slabo obvlada svojo materinščino, v splošnem prosvetnem življenju pa zeva praznina 25 let, ki jo je treba izpolniti, da se narod napoti v novo kulturno rast.

Ni tedaj nič čudnega in nenaravnega, če je ljudstvo pričakovalo povratka svojih starih učiteljev, ki bi tudi mlajšo generacijo, ki se v fašistični dobi ni mogla in ni smela povezati z ljudstvom, potegnili za seboj, da bi postavila tak lik učitelja, ki s svojim delom in privrženostjo k ljudstvu zasluži, da ljudstvo s toplino in poudarkom poreče: naš učitelj.

Nekaj naših starih učiteljev se je vrnilo, ostalim pa je preprečilo povratek izpremenjeno stališče ZVU (ki pa v drugih primerih, ko gre za resnične tujce, ne velja).

V naše šole, v naše vasi pa pošilja ZVU učitelje in zasilne učitelje, ki niso iz naših krajev, ki značaja našega ljudstva in njegovih potreb ne poznajo in ki jim te potrebe tudi niso nič mar. Že dejstvo samo, da prihajajo ti učitelji iz vrst izkoreninjencev, ki so zapustili svoj narod v najtežjem času njegove zgodovine, je povzročilo, da je naše ljudstvo postalo oprezno. Nobena črta, ne Morganova ne francoska ne more in ne bo mogla nikoli uniči organske enotnosti slovenskega naroda. Zato naše primorsko ljudstvo povsem upravičeno postavlja vprašanje: Ali more biti naš učitelj oni, ki je zapustil in izdal naš narod onstran raznovrstnih črt?

Da to res ne morejo biti naši učitelji, so pokazali sami. Neka taka učiteljica se je brez sramu razgalila kot navadna kruhoborka brez vsakega ideala. «Kaj zato, če otroci ne bodo hodili v šolo, glavno, da dobim svojo plačo.» Ali se sme kdo čuditi, da je narod tako učiteljico odklonil?

Nihče ni neke druge učiteljice vprašal po njeni politični pripadnosti. Iz lasne pobude je izjavila, da je proti komunizmu, ker da je katoličanka. Med materami, ki so jo hotele spoznati, so gotovo vse katoličanke in gotovo večina od njih vernih, ki izpolnjujejo vse svoje verske dolžnosti. S svojo izjavo pa se je učiteljica popolnoma onemogočila, kajti krilatica o komunizmu, ki je izšla iz Goebbelsove propagandne kuhinje in jo sedaj pogrevajo še drugi nasprotniki naše svobode, je dovolj jasno osvetlila to učiteljico in njeno pripadnost k oni skupini, ki nosi pečat iškariotstva in žal tudi kajnovstva. Sedaj je že postalo neovržno zgodovinsko dejstvo, da je Osvobodilna fronta odigrala odrešilno vlogo v času, ko je bil obstoj našega naroda na kocki. Zato slabo naleti pri nas, kdor ponavlja hripavo Goebbelsovo popevko.

Spričo odklonilnega stališča, ki ga je zavzel naš narod proti takim učiteljem, ki niso prišli, da bi se vživeli v ljudstvo, da bi mu pomagali vsestransko pri njegovi kulturni obnovi, je postavljena šolska oblast zavzela ekstremno stališče vsiljevanja.

Vemo, da tujcu ne more biti pri srcu naš kulturni razvoj. Zadovoljni bi bili, da zasedejo učiteljska mesta ljudje, ki bi ostali daleč od naroda. Ne moti jih, da bi prihajali ti tujci za kako uro v šolo in nato odbrzeli iz vasi. Višek nerazumevanja pa so dosegli tam, kjer hočejo vsiliti te nezaželene učitelje pod zaščito policije. Pred nas postavlja usodno vprašanje: Ali je prišla postavljena oblast začasno upravljat ali terorizirat.

Naše ljudstvo pojmuje šolo na demokratičen način in zahteva zato učitelje, ki jim zaupa, ki žive in čutijo z njim in ki so z njim eno. Naše ljudstvo hoče učiteljev, ki bi dejansko in z ljubeznijo popravili vse, kar je bilo v dolgi dobi fašistične more zamujeno in pokvarjeno.

Kdor to zemljo upravlja, mora razumeti to upravičeno zahtevo ljudstva, ki je toliko časa brez svojih šol in brez svojih učiteljev.

DAROVI IN PRISPEVKI

ZPP se najprisrčneje zahvaljuje vsem pekom Delavske konzumne zadruge, ki so nabrali 3.173 lir za stroške prekopa in prenosa posmrtnih ostankov padlih partizanov.

ZA STAVKUJOČE V TOVARNI JUTE IN KONOPLJEVINE so darovali tržaški delavci 1345 lir.

ZA SKLAD ZA PREKOP PADLIH PARTIZANOV so darovali uslužbenci občinskih kopališč 800 L.

SOCIALNO SKRBSTVO iz Komna se zahvaljuje Komenčanom za 1600 lir, ki so jih nabrali za pomoč revnim družinam.

Ob poroki Josipa Pregarca in Marije Ukmarjeve so svatje nabrali med seboj 1100 lir za politične jetnike.

Begunci spremenili Trst v Chicago

Odkar imamo v Trstu in pokrajini začasno upravo, je dan za dnem naraščal kriminal, tako da lahko rečemo, da je Trst postal središče in izhodišče kriminalne sodrge, ki je svoje niti prepletla na vse strani, posebno pa po Italiji. Kriminalci vseh tipov, ki so izdajajo za politične begunce, uživajo zaščito zaupnih oblasti in skoraj nemoteno nadaljujejo svoj kriminal, ker jim je bilo to v njihovih deželah nemogoče, odkar je ljudstvo prevzelo oblast v svoje roke. Naš časopis je že večkrat opozoril pristojne oblasti na te izdajalce svojega naroda, ki bi morali za svoja dejanja odgovarjati pred ljudstvom, toda naleteli smo na gluha ušesa.

Vsakodnevne kraje v Trstu kakor tudi drugod in celo v tujini so tesno povezane s temi ubijalci in zločinci, ki ovirajo normalni gospodarski razvoj in ki bi hoteli povrh še zastrupljati politično ozračje ter sodelovanje med narodi.

Pred kratkim smo poročali o tolpi Vladimirja Frankija, katere pajdaši so prejeli zasluženo kazen pred ljudskim sodiščem v Sušaku. Ta tolpa je nameravala pred kratkim, kakor smo izvedeli, ugrabiti celo policijskega šefa v Trstu Ric-ciardellija. To ugraditev bi seveda znali vešče pripisati drugim in tako prikriti svoja zločinska dejanja. Niti te sodrge vodijo v vsa mesta Italije in je organizirana po vzorcu čikaških gangsterjev. Sam šef policije v Rimu je izjavil, da živi sedaj v Rimu okrog 20.000 takih banditov, katerim ne morejo do živega, ker uživajo visoko pokroviteljstvo zaveznikov in mogoče celo duhovnih oblasti.

Ob pogrebu svetokriškega partizana

Sv. Križ pri Trstu se je v ponedeljek 21. t. m. odel v črnino. Trdni, v burji preizkušeni ribiči so žalovali za svojim tovarišem partizanom. Pa ne samo ribiči, vsa vas in vsa okolica žaluje za tragično preminulim tov. Karlom Košuto in sočustvuje z družino, ki je tako nenadno izgubila svojega dragega člana.

Tov. Karel Košuta je bil partizan in vnet borec za lepšo bodočnost svojega naroda. Neustrašno se je boril v prvih vrstah za osvoboditev naše kraške zemlje in naše domovine. Ko se je končala vojna, borbe še ni bilo konec. Pokojnik je to prav dobro vedel in se je udejstvoval v borbi za pravice ljudstva ter stal vedno med prvimi in najbolj požrtvovalnimi tovariši. V soboto ga je doletela nesreča, kateri je podlegel.

Pokojni poročnik JA Jordan Kralj, ki je bil v nedeljo svečano pokopan v svojih rodnih Trebčah

Vsi vaščani in mnogo ljudi iz bližnjih krajev ter celo iz Trsta je spremljalo ljubljenega pokojnika k večnemu počitku. Ob žalnih zvokih svetokriške godbe so korakali člani ZPP in člani vojne misije z Nabrežine. Sledile so jim vse domače organizacije s krasnimi venci. Pevski zbor je zapel pokojniku nekaj žalostink v slovo. Ob tem novem partizanskem grobu je spregovoril poslovilno besedo tov. Drago Pahor.

Svetokriški partizanski grobovi, partizanski grobovi po vseh naših pokopališčih in oni, ki so raztreseni po gmajnah in gozdovih širom naše domovine, kličejo in opominjajo, da naša beseda ne sme biti pozabljena, da mora biti naša pravda izvojevana. Na naših partizanskih grobovih bomo zgradili nov svet, kakršnega so si zamislili oni, ki so darovali zanj svoja življenja.

Istrski „ubežniki" odjedajo Tržačanom kruh

Pred nekaj dnevi smo poročali, da nameravajo javna skladišča sprejeti v službo istrske «ubežnike», čeprav leže na njihovih mizah neštete prošnje za namestitev brezposelnih in lačnih Tržačanov že mesece in mesece. Kar smo tedaj objavili kot verjetno, se je tudi uresničilo. Včeraj zjutraj so se predstavili v skladiščih lepo oblečeni in zlikani «begunci», trideset po številu, katerih prošnje za namestitev so bile ugodno rešene.

Ob tej priliki je poslal tovarniški odbor ravnateljstvu javnih skladišč protestno pismo. V njem ostro protestira proti tej pristranosti, ki ni nič drugega kakor umazano šovinistična spekulacija ter izjavlja, da odklanja vsako odgovornost za korake, ki jih bodo napravili delavci javnih skladišč v zaščito svojih pravic in pravic svojih brezposelnih tovarišev. Voditelji javnih skladišč naj vedo, da je že čas končati s takimi mahinacijami.

Mahinacije stanovanjskega urada

Enotni sindikati so poslali stanovanjski komisiji pri ZVU pismo, v katerem protestirajo proti stanovanjskemu uradu, ki je dodelil g. Alojziju Lanzavecchiji stanovanje v prvem nadstropju hiše v ul. Zonta, kjer imajo svoje urade Enotni sindikati. Lani je v dveh sobah tega stanovanja bival Matija Skočir, sindikalni funkcionar, čigar žena je bila paznica v prostorih. Kasneje se je Skočir izselil iz Trsta in izpraznil prostore, ki jih je sindikat zaradi razširitve svojega dela nujno rabil. Zato je odločitev stanovanjskega urada zelo presenetilo Enotne sindikate, ki zahtevajo, da ta urad svojo odločitev prekliče.

Preskrba

DODATNA NAKAZILA ZA MLEKO bodo te dni nosili v tržaški občini potrošnikom, starim nad 65 let, na dom.

ODPISE OLJČNEGA OLJA, katerega delitev se je končala 15. t. m., morajo do 24. t. m. predložiti vsi podeželski občinski prehranjevalni uradi v uradu za racioniranje v ul. Genova 9. I.

DVIG NAKAZIL. Trgovci na drobno (skupine I-X) lahko dvignejo v občinskem prehranjevalnem uradu nakazila za papeževe testenine.

VSI TRGOVCI NA DROBNO morajo do jutri izročiti občinskemu prehranjevalnemu uradu vse odrezke, ki so jim jih dali odjemalci za štirimesečje november-februar, kakor tudi seznam odjemalcev, ki so ga ravnokar sestavili. V ta namen bo občinski urad danes in jutri nepretrgoma odprt od 8. do 19. ure.

DVIG NAKAZIL. Vsi trgovci na drobno morajo dvigniti pri občinskem prehranjevalnem uradu nakazila za oljčno olje in bele testenine.

TESTENINE ZA MENZE. Od danes lahko vsi upravniki menz v podjetjih in civilnih ter vojaških družin dvignejo nakazila ali obrazce za testenine za prvo polovico meseca novembra.

KONDENZIRANO MLEKO, dar švicarskega Rdečega križa, bodo v četrtek 24. t. m. od 16. do 19. ure delili v istih prostorih kot zadnjič štiriletnim otrokom, ki so pred tremi tedni dobili prvo dozo mleka in ki so iz kakršnega koli vzroka zamudili prevzeti drugo dozo.

CP straži šolo med poukom

Poročali smo že o šolskih razmerah v Brdih in o odnosu postavljenih šolskih oblasti do tamkajšnjega prebivalstva, kateremu vsiljujejo učitelje za katere nihče ne ve, kdo so in od kod prihajajo. Razvoj dogodkov na šolskem polju je privedel do tega, da so pričele oblasti postavljati celo policijske straže pred šole, v kateri poučuje vsiljeni učitelj. Takšen primer imamo v Kozani. Poprej pa je civilna policija poskrbela in aretirala domačo učiteljico in krajevne kulturne delavce, ki so skrbeli za šolstvo v vasi, predvsem pa zahtevali ljudske učitelje.

Poročali smo tudi, da so vsiljeni učitelji v Kozani otrokom med poukom v šoli delili bonbone, čokolado in razne sladkarije. Kljub temu pa niso želi uspeha, kakršnega so se nadejali. Prvi dan pouka je prišlo v šolo deset šoloobveznih otrok, medtem ko jih zdaj ko straži šolo civilna policija, prihaja le še pet.

Ne vemo, kako gleda in kaj misli šolska oblast o tem. Mislimo pa, da je nesmisel vsiliti našemu Brincu nekaj kar se ne da. Saj bi se o tem že sami organi oblasti lahko prepričali. Žalostno je, da se po tolikem trpljenju in boju za narodno svobodo briškega ljudstva zaupne oblasti poslužujejo takšnih metod, ki nas samo spominjajo na preteklost, in so sramota za današnje čase. Tudi vaški župnik je škušal vplivati na šolnike, da ne bi prišli k šolski maši v skupini, marveč posamič, ko je vendar to stara otroška navada in šolski običaj.

Iz Podsabotina nam poročajo, da mislijo šolske oblasti tudi tam vsiliti svoje učitelje in to baje italijanske, ki bi učili italijansko, češ da slovenskih učiteljev ni dovolj. Šolske razmere v Podsabotinu zaslužijo vso kritiko. Oblasti še do danes niso popravile šolskega poslopja in se zdi, da tega tudi sploh ne mislijo. Vas sama si je že lani uredila zasilni prostor v nekem mlinu in tam je tudi poučevala ljudska učiteljica, ki jo otroci kakor starši zelo cenijo. Sedaj pa misli ZVU zasesti še te prostore in tja poslati njej naklonjene italijanske učitelje.

Tudi v Dobrovem otroci bojkotirajo šolo in pravijo, da ne bodo hodili k pouku, dokler bosta poučevali učiteljici, ki nista naklonjeni briškemu ljudstvu in duhu časa. Starši šoloobveznih otrok zatrjujejo, da bodo poskrbeli za pouk rajši v biljanski šoli, ki se bo baje odprla.

Praksi vsiljevanja tuje volje takemu ljudstvu, ki je skrbelo že za časa okupacije za vzgojo svojih otrok v narodnem duhu, je treba napraviti konec. Če mislijo šolske oblasti nadaljevati tako politiko, ki je popolnoma v nasprotju z načeli naše narodne svobode, se bo do samo odtujile od slovenskega ljudstva in trpele na svojem ugledu.

Pekom in pekovskim delavcem

Upravni svet pekov pri odseku ES za prehrano javlja vsem pekom in pekovskim delavcem, da je 12. t. m. poslal Zvezi pekov, inspektoratu industrije in dela ter uradu za delo pri ZVU vlogo, naj te ustanove zahtevajo, da bodo peki v polni meri spoštovali sporazume, ki so bili 7. septembra svobodno sklenjeni med pogodbeniki.

12. t. m. je sindikalna organizacija izročila omenjenim ustanovam seznam pekov, ki so kršili omenjeni sporazum. Obenem je sporočila, da bo objavila imena kršilcev in ukrenila vse potrebno za zaščito pekovskih delavcev, ce omenjenim ustanovam ne bo uspelo prepričati peke, da popravijo prekrške. Sindikati ponovno pozivajo vse prizadete, naj spoštujejo sedanje pogodbene norme ter delavce, naj odločno branijo pridobljene pravice. Delovna pogodba v glavnem določa: 1) odpustiti je treba nekvalificirane pekovske delavce. 2.) Vsaka pekarna, ki zaposluje 4 ali več kvalificiranih delavcev v vsakem delovnem posadu, sme imeti le po enega vajenca. 3.) Mezde mora izročiti gospodar v ovitkih, na katerih morata biti označena opravljeno delo in izplačana mezda. Vsem pekom enega posada pritiče tedenski počitek. Nato govori pismo o prepovedi nočnega dela in njenih izjemah in o izpopolnitvi delovnih posadov v zvezi z delovnimi normami, določenimi za vsakega delavca.

VESTI S PODEŽELJA

BRIŠČKI

Kokoši so kradli. Pretekli teden so neznanci odnesli posestniku Briščku 9 kokoši ter mu s tem povzročili okrog 6.000 lir škode.

REPENTABOR

Naš kamnolom. Naša industrija kraškega marmorja je bila pred prvo svetovno vojno precej dobro razvita. Takrat je delalo v kamnolomih Velikega Repna stalno po nekaj sto delavcev. Danes je v Kamnolomih pri Vrhovljah zaposlenih le okrog 10 delavcev. Po vojni je bila velika konkurenca nabrežinskih kamnolomov, čeprav imamo v Velikem Repnu več vrst prav lepega kamna, ki v vsakem oziru prekaša mnoge druge po kakovosti in vzdržljivosti. Upamo, da bo kmalu dokončno rešeno tudi tržaško vprašanje in bo s tem konec današnjih slabih razmer v coni A. Tako bo tudi naša industrija lahko prišla do novega razmaha, posebno če se bo ustanovila trdna zadruga.

PLAVJE

Na cesti okraden. Zidar Nicefalo Manzi se je vozil pretekli teden zvečer s kolesom iz Trsta proti svojemu domu. Pri prvih hišah v Plavjah so ga napadli trije neznanci in mu odnesli 2.700 lir, uro in osebne dokumente, nakar so izginili v temi.

HRASTJE PRI ŠT. PETRU

Kakor spomladi. Pred hišo št. 8 imamo v naši vasi divji kostanj. Te dni je na novo vzcvetel.

NOVOKRAČINA

Mladinci na delu. Naši mladinci so pridni in zavedni tudi v dejanju. Pridno pomagajo pri obnovi v krajih izven svojega okoliša. Bili so v Lipi, kjer so pomagali pri prenašanju strešnikov za kritje požganih domov, teden dni pozneje pa v Liscu in tudi tam udarniško delali.

DNEVNA KRONIKA

Iz železniških voz kradejo

Iz voza št. 114278, namenjenega v Jugoslavijo, so ukradli 42 posod po 22 kg mineralnega olja. Iz voza št. 187079, namenjenega v Avstrijo, pa so odnesli nekaj ovsa.

Na tržaški postaji je policija ugotovila, da je bil 1 železniški voz, namenjen v Avstrijo, brez plombe. Ko so ga pregledali, so ugotovili, da manjka 40 zabojev po 22 kg živil.

Vlak premoga so napadli

Predvčerajšnjim se je peljal od Škednja proti postaji Sv. Andreja vlak z 10 vozovi, naloženimi s premogom. Napadlo ga je kakih sto ljudi, da bi odnesli premog. Ko so začeli stražniki na vlaku streljati v zrak, so napadalci zbežali.

Bombe dan za dnem

Predvčerajšnjim zvečer so neznanci vrgli bombo pri Sv. Marji Magd. zg. med ulicama Costalunga in Campanelle.

V Tržiču so sovinisti vrgli bombo tipa OTO proti hiši št. 46 v ulici San Francesco, kjer stanuje več družin, včlanjenih v SIAU.

V Kolombanu pri Miljah so prišli k Sancinu Jožefu neznanci in mu ukazali, naj gre na cesto. Tedaj so nakajkrat ustrelili iz revolverja ter vrgli bombo, ki se ni razpočila, nato so zbežali. Ker je policija sumila, da so utegnili neznanci s tem ustrahovati Sancina v zvezi s Trevisanovim umorom, so ga povabili v svoje urade.

Najdba bomb

Pod ruševinami v bivši karabinerski vojašnici v ulici Besenghi so delavci, zaposleni pri gradbenem podjetju Marsi, našli včeraj 18 ročnih bomb «Breda».

Razširitev otroške bolnišnice

Včeraj so v navzočnosti polkovnika Bowmana in drugih oblasti svečano položili temeljni kamen za gradnjo novega poslopja otroške bolnišnice. ZVU je za to delo odobrila 137 milijonov lir kredita.

Nova ladja

Danes ob 8.30 bodo v ladjedelnici Sv. Marka splovili cisternsko ladjo «Liburnia».

Dijaška matica

obvešča dijake, ki so bili sprejeti v dom, da se zglase v njem do nedelje dne 27. oktobra od 10. do 18. ure.

Vsak naj prinese po možnosti s seboj 1 zimnico, 1 blazino, odejo, rjuhe, jedilni pribor (1 žlico, 1 vilice, 1 nož), 2 krožnika, 1 lonček odnosno skodelico za kavo. Vsi, ki so iz cone A, naj prinesejo tudi svojo živilsko nakaznico.

Prijava škode

Vsi oni, ki so jim zavezniške čete povzročile kako škodo, jo morajo prijaviti do 31. oktobra 1946.

Nova grobišča na barkovljanskem pokopališču

Na občinskem pokopališču v Barkovljah bodo določili nov prostor za pokopavanje na parceli II, in sicer v II. vrsti navadnih grobov, kjer počivajo zemski ostanki umrlih od 11. maja do 27. septembra 1937. Vsi oni, ki bi hoteli pokopati svoje rajnke na drugem mestu, se lahko obrnejo na upravni odsek Urada za javna dela, oddelek za pokopališča v ulici ex Squadristi 5, III. do 30. novembra. Prizadeti bodo lahko tudi odnesli nagrobne spomenike in drug nagrobno okrasje, če izročijo pokopališkemu paznику dovoljenje omenjenega urada, kateremu morajo dokazati, da imajo do tega pravico. S 1. decembrom ne bodo več dovoljeni prekopi in nagrobni spomeniki ostanejo na razpolago občini.

Enotni sindikati

KMETIJSKI SINDIKAT. Vsi člani, ki še niso dobili nakazila za sladkor, naj ga dvignejo takoj pri kmetijskem uradu v ul. Imbriani 5 od 8.30 do 12.30.

SINDIKAT BRIVCEV. Vsi oni, ki še niso dvignili nakazil za sladkor, naj to store še ta teden v ul. Imbriani 5, v sobi 4.

SINDIKAT RAZNIH STROK. Jutri ob 19. sestanek upravnega sveta.

Vsi člani naj dvignejo nakazila za sladkor v ulici Imbriani št. 5, v sobi 4.

Vsi delavci in nameščenci tvrdke FLENT so vabljeni drevi ob 18. uri na izredno skupščino v ul. Imbriani št. 5.

SINDIKAT TEKSTILNE STROKE. Danes ob 19. sestanek upravnega sveta.

SINDIKAT KEMIJSKE STROKE javlja vsem članom in podjetjem, da so sedež tega sindikata premestili iz ul. Conti 11 v ul. Imbriani 5, soba št. 7, tel. 90-662.

Ples ZPP

Partizani I. okraja vabijo na plesno zabavo, ki bo v soboto ob 19. uri v kulturnem krožku v Rumeni hiši v Barkovljah. Igral bo orkester ZPP.

Rojstva, smrti, poroke

Anagrafski urad tržaške mestne občine sporoča, da se je dne 22. oktobra rodilo 8 otrok, umrlo je 9 ljudi, poroki pa sta bili 2.

VKNJIŽENI POROKI: ladjiski strojnik Caineri Ferdinand in uradnica Dolera Anunziata, mehanik Vedova Rafael in zasebnica Paties Magdalena.

UMRLI: 53. letni Tribuson Rudolf Karel, 52. letni Palmin Marijan 60. letni Cesar Ivan, 50. letni Madersky Virginija, 44. letni Gustin Jožef, 39. letna Vecchiet por. Slamič Marija, 36. letni Vidali Aurelij, Favento Peter 2 meseca, Silvani Gvido 1. dan.

Sporočila in objave

KINOPREDSTAVE

NAZIONALE. 15.30: «Tarzanov sin» - J. Weissmille.
SUPERCINEMA. 15.30: «Na svidenje, Napoli» - F. Giachetti.
FILODRAMMATICO. 15.30: «Maščevalci» - D. Fairbanks, R. Warrick.
ITALIA. 15.30: «Moja pot» - Bing Crosby.
ALABARDA. 16: «Nihče ne bo zbežal» - M. Hunt, A. Knox.
IMPERO. 16: «Blizu greha».
VIALE. 15: «Ne pojdemo na delo» - Stan Laurel, Oliver Hardy.
MASSIMO. 15.30: «Mlaj» - J. Mac Donald, N. Nelson.
GARIBALDI. 15.30 «Carmen» - V. Romance.
NOVO CINE. 15.30: «Tarzanov ponovem podvig».
CINE MARE. 16: «Na povelje ščuke» - sovjetski film.
ARMONIA. 15.30: «Četrta osvojitev».
ODEON. 15.30: «Trije kadetje» - L. Hawawrd.
SAVONA. 15.30: «Odhod ob 7. uri» - C. Campanini.
AZZURRO. 16: «Črna maska» - Z. Zeleschi.
RADIO. 15.30 «Točno ob petih».
CENTRALE. 15.30: «Ne ubijaj» - J. Holt.
MARCONI. 15.30: «Tujka» - V. Romance.
VITTORIA. 16: «Zgrešite to žensko» - J. Dunn, F. Gifford.
ADUA. 15.30: «Ognjeni dež».

Košarka za „Tomažičev pokal"

Nedvomno je bila največje presenečenje, bridko za «Tomažiča», zmaga deklet iz Rediva, ki so zasluženo in z boljšo igro odpravile favoritinje z lepim rezultatom 9:6. Sploh je prinešla ta nedelja mnogo presenečenj. Tako je Kraljič premagal Tomažiča, Col Čermelja, Ravbar pa Vesno. Vse te zmage pa so kljub temu da so presenetile, prepričljive in dosežene ne morda po naključju, temveč z koristnejšo igro. Rezultati: Moški, skupina A Col - Čermelj 22:16, Kraljič - Tomažič 32:21, Škamperle - Tovarna strojev (odložena). Skupina B Ravbar - Vesna 23:6, Redivo - Perossa 25:22, Rojanese - Chimici (odl.). Ženske, Rinaldi - Vesna 17:2, Redivo - Tomasi 9:6, Ravbar - Barkovlje (odl.), Col - Chimici (odl.).

Drobne zanimivosti

V Moskvi se je zaključila nogometna sezona s finalno tekmo za pokal Sovjetske zveze med Spartakom iz Moskve in Dinamom iz Tbilisija. Pred 80 tisoč gledalci je šele v podaljških zmagala enajstorica Spartaka z rezultatom 3:2 in si tako osvojila pokal Sovjetske zveze za leto 1946.

Nastop revijskega orkestra iz Ljubljane v tržaškem radiu

V petek 25. oktobra bo nastopil v tržaškem radiu revijski orkester iz Ljubljane in sicer od 19.15 do 19.45. Njegov vodja je naš priznani glasbenik Bojan Adamič, ki je z velikim uspehom nastopal tudi v Zagrebu, Beogradu in drugod. Orkester ne bo nastopil v javnosti, kakor je bilo prvotno javljeno pomotoma.

RADIO TRST I.

Radio Trst II. še vedno ne oddaja

SREDA, 23. OKTOBRA

8 vesti v slov. - koledar; 8.20 lahka glasba; 11.30 ukrajinska književnost; 11.45 komorna glasba; 12.15 pregled tiska; 12.30 slovenske pesmi na harmoniki; 12.45 napoved časa - vesti v slov; 18.45 ženska ura; 1915 predavanje o kavi; 19.30 oddaja odreda jugosl. vojske; 20 napoved časa - vesti v slov.; 23.15 zadnje vesti v slovenščini.

FIZKULTURA

Nogometno prvenstvo JK

V nedeljo se je pričelo nogometno prvenstvo Julijske krajine, ki ga je organizirala Zveza društev za telesno vzgojo v Trstu. Njej gre vse priznanje, ker je poživila fizkulturno delovanje v Julijski krajini. Z njeno pobudo se je pričelo nogometno prvenstvo, ki je že prvi dan zaradi borbenosti in sportnega duha nastopajočih moštev navdušilo vse ljubitelje nogometa. To tekmovanje pri katerem sodelujejo moštva iz Trsta, Gorice, Postojne, Tržiča, Gradiške Raše, Izole, Pulja, Ronk, Milj in Reke je zajelo v svoj okvir ljudske množice in s tem dobilo svoj pravi pomen.

Škedenj-Gorica 4:0 (0:0)

Enajstorica Škednja, ki se je včeraj predstavila domačemu občinstvu v prvi nogometni tekmi za prvenstvo Julijske krajine, je zasluženo in z visoko razliko v zgoditkih zmagala nad še neizkušeno enajstorico Gorice. Najboljši del je bila obrambna vrsta, kjer sta Trebic in Pietrobelli s svojo odlično igro zavrla vsak napad nasprotnikov. V krilski vrsti pa je s svojim odličnim razdiralnim delom briljiral srednji krilec Birsa. Pri Goriškem moštvu se pozna še neizkušenost igralcev, vendar pa so včeraj pokazali, da znajo igrati nogomet ter bodo v bodočem tekmovanju, ko si bodo pridobili potrebne rutine, igrali še vidno vlogo in zaigrali marsikomu kako bridko. Najboljši so bili Carnelutti, Borsi in Kovačič. Dobro in objektivno je sodil sodnik Rossetti. Prvi polčas se je zaključil neodločeno. Prvi gol je Škedenj dosegel v 6. minuti po Pečarju. Že minuto kasneje je Kovačič povišal rezultat na 2:0. Tretji gol so si Goričani zabili sami, četrtega pa je v 30 minuti po akciji Birsa - Pečar - Coronica slednji dosegel z neubranljivim strelom med drogove. Moštvi: Škedanj: Mervič, Trebič in Pietrobelli, Miniussi, Birsa in Kovačič, Pečar, Puri, Tribuljo, Brajnl in Coronica. Gorica: Carnielutti Poberaj, Bajt, Fikornes, Scubi, Sussi, Simčič, Degano, Kovačič, Borsi in Kumar.

Ronke-Milje 3:3 (1:1)

Na nogometnem igrišu v Ronkah je v nedeljo nogometno moštvo «Fraus'na» iz Milj igralo, da bi si zaslužilo zmago. Pokazalo se je kot boljše moštvo, tehnično in kondicijsko dobro pripravljeno ter je v drugem polčasu popolnoma prevladovalo in diktiralo igro. Domačini so se vzdržali samo prvi polčas, medtem ko so v drugem omagali. Prvi gol so zabili domačini in se je gostom šele nekaj minut pred koncem posrečilo izenačiti. V drugem delu pa so Frausinovci v kratkem zabili še dva gola in tako krepko vodili. Ko se je zdelo, da bo ostal rezultat nespremenjen, pa so igralci iz Ronke v zadnjih petih minutah na presenečenje vseh izenačili. Gole za Frausin sta zabila Bensi (2) in Busatto (1), za Ronke pa Fumis (2) in Deneri.

Ponziana-Postojna 5:3

V blatu in dežju, ki je zadržal mnogo gledalcev doma, je Ponziana v Postojni dosegla svojo prvo zmago. Že v prvem polčasu je trikrat potresla nasprotnikovo mrežo, rezultat pa je s koristnejšo igro povečala v drugem polčasu.

Pulj-Tovarna strojev 2:3

Tovarna strojev je pripravila svojim navijačem veselo presenečenje, ko je na nogometnem igrišču v Pulju premagalo puljsko enajstorico in prineslo domov dve dragoceni točki. Zmagonosni gol je zabil v 26. minuti drugega polčasa Rossielli.

Drugi dan okrožnega nogometnega prvenstva

Tehnični rezultati drugega dneva so sledeči: skupina A. Sv. Ivan, Dreher - Sv. Marko 2:0, Ajdovščina - Pisoni 3:2, Primorje - Costalunga 1:1, Primorje P - Col 3:1. Skupina B Občina - Ravbar 7:0. Rojanese - VOM 7:0; Cebulec - Sv. Ivan II 8:1, R. Montebello - Acegat 10:0.

Visoki rezultati tega dne kažejo, da moštva lahko radelimo na dve skupini. Prva skupina: tehnično in kondicijsko dobro pripravljena, in druga, katerim nogometnega znanja še primanjkuje, so pa zato borbena. Tekmovanje je že po prvih tekmah postalo zanimivo in bo v bodoče nedvomno privabljalo na igrišča ljubitelje igre.

GOSPODARSTVO

ZADRUŽNO ŽIVLJENJE BISTRIŠKEGA OKRAJA

Naša gospodarska zadruga šteje sedaj okrog 2800 članov. Pred nekaj dnevi je praznovala svojo petdesetletnico. Prej se je imenovala okrajna mlekarska zadruga, sedaj pa je bila prekrščena v gospodarsko, ker je ustanovila tudi konsumni odsek s podružnicami v Ilirski Bistrici, Podgradu, Knežaku in na Premu. V kratkem se bo ustanovila podružnica tudi v Jelsanah. Vse te podružnice poslujejo dobro in ljudstvo je z njimi zadovoljno.

V prejšnjih časih kakor tudi sedaj je zadruga predelovala mleko v maslo ali pa ga pošiljala v mesto. Skrbi tudi za nabavo dobrih gnojil in semen za svoje zadružnike. V okviru tekmovanja za priključitev k Jugoslaviji so delavci v mlekarni sami očistili vse stroje in parne kotle ter s tem prihranili zadrugi 25.905 lir izdatkov.

Obnovitvene zadruge v našem okraju so prav tako v lepem razvoju. Imamo jih 15 z približno 700 člani. Zadnja je bila ustanovljena v Merečah in tudi že dobro posluje. Najboljša med vsemi zadrugami je ona iz Pregarij. Obnovitvena zadruga v Trnovem šteje od 80 do 100 članov, od katerih je več kot polovica mladincev. Mladinci so mnogo prispevali na področju obnove z delom in denarnimi prispevki. V zadnjih časih pa članstvo precej narašča.

V Ilirski Bistrici sami je tudi mizarska zadruga v polnem razmahu. Pretekli teden so si nabavili stroj za struženje v vrednosti nad 100.000 lir. Plačali so ga na ta način, da so se odrekli plačanemu dopustu in so pustili ta denar zadrugi. Tudi pri prostovoljnem delu za obnovo požganih vasi delajo delavci te zadruge stalno in marljivo.

Zadružno življenje se torej pred vsem v zadnjem času pri nas razvija prav zadovoljivo. Vendar bi moralo biti še več razumevanja za zadružništvo. Že sami dosedanji rezultati pri obnovitvenih zadrugah jasno kažejo njih veliko korist in mnogi, ki so doslej oklevali, so spremenili to dejstvo ter se v čedalje večjem stevilu vpisujejo v zadružne organizacije.

KULTURA

Slovesen dan na Reki

Svečani vzpostavitvi mostovja čez Rečino je sledila svečana otvoritev gledališča

Reka, 20. oktobra 1946. — *Deževen dan ni oplašil niti ljudstva, ki je privrelo z Reke in iz Sušaka, niti predstavnikov oblasti in gostov iz LR Hrvatske in drugih bratskih republik Jugoslavije, da se ne bi udeležili svečane izročitve mostovja, ki bo vezalo odslej Reko s Sušakom. Zvečer pa je doživela tudi prosveta svoj slavnostni trenutek. Ob navzočnosti številnih predstavnikov ljudstva in gostov iz raznih ljudskih republik Jugoslavije, iz Trsta in iz Pulja je Ljudsko gledališče na Reki odprlo prvič svoje prostore ljudski umetnosti, ki je zopet namenjena širokim ljudskim množicam.*

Lepo gledališko poslopje, ki nekoliko spominja na zagrebško, je bilo slavnostno razsvetljeno. Notranjost je prostorna in okusna v stilu dobe ob prehodu iz prejšnjega v naše stoletje. Bila je nabito polna.

*Zastopnik ljudskih oblasti je v uvodnem govoru poudaril velik pomen današnje slovesnosti. Prvič je to gledališče dobilo zdaj svoj stalni ansambel in prvič po 27 letih od